

Bezpodílové spoluvlastnictví manželů

Pokud se věc již stane součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů, nemůže později změnit právní režim a přejít do výlučného majetku jednoho z manželů jen proto, že dodatečně byly na její pořízení použity jen prostředky z výlučného majetku. V takovém případě má ten, jehož výlučné prostředky byly takto vynaloženy, jen právo při vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek (§ 150 ObčZ).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 3596/2006, ze dne 7.1.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce K. Š., zastoupeného advokátem, proti žalovaným: 1) Mgr. Z. K., a 2) M. J., zastoupeným advokátkou, o vydání osobního automobilu, vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 3 C 461/2003, o dovolání žalovaného 2) proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. dubna 2006, č. j. 24 Co 520/2005-77, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. dubna 2006, č. j. 24 Co 520/2005-77, a rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 31. srpna 2005, č. j. 3 C 461/2003-53, ve výrocích pod bodem I. a IV., se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu v Semilech k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Semilech („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 31. srpna 2005, č. j. 3 C 461/2003-53, výrokem pod bodem I. rozhodl, že „druhý žalovaný M. J. je povinen vydat žalobci osobní automobil S. C., rzv SMH 59-77 v barvě šedé metalízy do 3 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí“, výrokem pod bodem II. zamítl žalobu „na vydání osobního automobilu S. C., rzv. SMH 59-77 v barvě šedé metalízy prvou žalovanou žalobci“ a výrokem pod bodem V. „řízení o zaplacení 50.000,- Kč za znehodnocení vozu každým z žalovaných žalobci“ vyloučil k samostatnému projednání. Výroky pod body III. a IV. rozhodl o povinnosti uhradit náklady řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že automobil pro žalobce koupil 17. 7. 1997 ve S. r. N. Z. B.; kupní cenu zaplatil Z. B., kterému žalobce dodatečně tuto cenu uhradil z 200.000,- Kč, které pro tento účel žalobci darovala jeho matka. Tvrzení žalované, že automobil byl součástí jejího a žalobcova zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů („BSM“), soud nepřisvědčil. Vzhledem k tomu, že žalovaná 1) automobil 7. 1. 2002 převedla na žalovaného 2), uložil mu soud povinnost vydat vůz žalobci; jeho tvrzení, že vlastnictví ve smyslu § 134 odst. 1 občanského zákoníku („ObčZ“) vydržel, soud nepřisvědčil. Uzavřel, že se žalobce právem domáhá ochrany vlastnického práva ve smyslu § 126 odst. 1 ObčZ.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací k odvolání žalovaného 2) rozsudkem ze dne 5. dubna 2006, č. j. 24 Co 520/2005-77, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadených výrocích pod body I. a IV.; dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právními závěry.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaný 2) dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu („OSŘ“) a namítá, že napadené rozhodnutí má ve věci samé zásadní právní význam a je v rozporu s hmotným právem. Odkazuje na obsah svého odvolání podaného proti rozsudku soudu prvního stupně a činí jej obsahem dovolání. Odkazuje na důkazy ve věci provedené a dovozuje svoji dobrou víru jako předpokladu vydržení vlastnického práva. Shrnul,

že soud nedůvodně odepřel vydržení vlastnictví a nesprávně připustil vznik výlučného vlastnictví za existence BSM zaplacením společného dluhu z výlučných prostředků jednoho z manželů. Uzavřel, že je třeba řešit otázku, zda věc pořízená manžely do BSM ze společně vydlužených částek (za dluh považuje poskytnutí kupní ceny Z. B.) se následně může stát předmětem výlučného vlastnictví jednoho z manželů jen proto, že ten následně společný dluh ze svých prostředků zaplatí. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil „příslušnému soudu k dalšímu řízení“.

Žalobce ve vyjádření k dovolání navrhuje jeho odmítnutí, neboť podle jeho názoru napadené rozhodnutí nemá po právní stránce zásadní význam; dovolání je tudíž nepřipustné.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné. Z napadeného rozsudku činí rozhodnutí po právní stránce zásadní otázka, zda věc, pořízená za prostředky získané půjčkou, kterou sjednal ten manžel, jehož výlučné prostředky byly později na její splacení použity, byla v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů; tuto otázku řeší napadené rozhodnutí v rozporu s judikaturou dovolacího soudu. V dovolacím řízení, jehož přípustnost je dána podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ pak nelze přihlížet k námitkám skutkové povahy.

S ohledem na čl. VIII odst. 2 věta první zákona č. [91/1998](#) Sb. a na to, že bezpodílové spoluvlastnictví účastníků zaniklo před nabytím účinnosti tohoto zákona, je třeba na daný spor aplikovat ustanovení občanského zákoníku o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů ve znění před novelou č. [91/1998](#) Sb. (dále jen „ObčZ“).

V bezpodílovém spoluvlastnictví manželů je vše, co může být předmětem vlastnictví a co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství, s výjimkou věcí získaných dědictvím nebo darem, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě nebo výkonu povolání jen jednoho z manželů a věcí vydaných v rámci předpisů o restituci majetku jednomu z manželů, který měl vydanou věc ve vlastnictví před uzavřením manželství anebo jemuž byla věc vydána jako právnímu nástupci původního vlastníka (§ 143 ObčZ).

Věc, která byla pořízena za trvání bezpodílového spoluvlastnictví z prostředků patřících výlučně jednomu z manželů (např. z peněz, které měl již v době před uzavřením manželství nebo které sám získal darováním), se nestává předmětem bezpodílového spoluvlastnictví, ale je ve výlučném vlastnictví toho, kdo ji takto pořídil (viz např. R 42/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, s. 123). Tak je tomu v běžných případech koupě věci jedním z manželů z jeho výlučných zdrojů, resp. prostředků, kdy ji od prodávajícího kupuje sám (svým jménem) pro sebe a kdy se druhý z manželů na takové koupi nijak nepodílí. Odlišné důsledky však nastávají v případě, kdy je sice kupní cena zcela zaplacena z výlučných prostředků jednoho z manželů, avšak kupujícími jsou oba manželé a oba jasně projeví vůli nabýt koupenou věc do bezpodílového spoluvlastnictví (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. dubna 2000 sp. zn. 22 Cdo 1658/98, publikovaný v Právních rozhledech č. 8/2000).

O nabytí věci za výlučné prostředky jen jednoho z manželů nelze uvažovat v případě, že věc je nabyta za prostředky získané půjčkou, byť ji sjednal jen ten manžel, jehož výlučné prostředky byly později na její splacení použity. Bývalý Nejvyšší soud ČSR již v rozsudku z 28. 11. 1969, sp. zn. 8 Cz 36/69, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí jako R 57/1970, zaujal právní názor, že „vznikl-li za trvání manželství dluh, z něhož byl zavázán jenom jeden z manželů, který např. uzavřel vlastním jménem smlouvu o půjčce, a bylo-li takto získaných peněz použito na koupi určité věci, tj. byla-li za ně získána určitá majetková hodnota, náleží i tato hodnota – za splnění ostatních podmínek

uvedených v § 143 ObčZ a bez ohledu na to, zda byla smlouva o půjčce platně uzavřena - do bezpodílového spoluvlastnictví. K závazku manžela, který takto opatřil peníze a je povinen je vrátit (ať již jako plnění ze smlouvy o půjčce či jako neoprávněný majetkový prospěch v případě, že smlouva o půjčce nebyla platně uzavřena) a který je vynaložil ve skutečnosti na společný majetek ze svého, se přihlédně při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví“.

Pokud se věc již stane součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů, nemůže později změnit právní režim a přejít do výlučného majetku jednoho z manželů jen proto, že dodatečně byly na její pořízení použity jen prostředky z výlučného majetku. V takovém případě má ten, jehož výlučné prostředky byly takto vynaloženy, jen právo při vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek (§ 150 ObčZ).

V dané věci bylo třeba především postavit najisto právní skutečnost, na jejímž základě se žalobce stal vlastníkem automobilu. Soud prvního stupně vyšel z toho, že šlo o kupní smlouvu, uzavřenou dne 19. července 1997 v N. Tuto smlouvu uzavřel žalobce jako kupující (viz č. l. 35 spisu), ale kupní cenu platil ze svých prostředků podle zjištění soudu prvního stupně svědek Z. B. (str. 5 rozsudku soudu prvního stupně nahoře); teprve později předal žalobce tomuto svědkovi částku 200.000,- Kč. Za této situace bylo třeba položit otázku, jaký právní vztah vznikl mezi Z. B. a žalobcem v důsledku toho, že svědek kupní cenu uhradil ze svých prostředků a teprve později mu tuto částku žalobce předal, a jaký byl z tohoto hlediska právní režim automobilu poté, co jej žalobce nabyl. Vzhledem k tomu, že odvolací soud, který neopustil závěr soudu prvního stupně o tom, že žalobce auto nabyl koupí již v N. (ne tedy později, např. při předání peněz svědku B.) učinil závěr o výlučném vlastnictví žalobce, aniž zkoumal z hledisek uvedených shora právní důsledky skutečnosti, že kupní cenu automobilu v N. hradil svědek B., spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ.

Dovolatel zpochybňuje úvahy soudů o tom, že nebyl oprávněným držitelem automobilu, neboť nebyl se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že je jeho vlastníkem. Nejvyšší soud opakovaně vyslovil, že dovolací soud přezkoumá otázku existence dobré víry držitele, že mu sporný pozemek patří, jen v případě, kdyby úvahy soudu v nalézacím řízení byly zjevně nepřiměřené (viz např. usnesení ze dne 27. února 2002, sp. zn. 22 Cdo 1689/2000, Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu č. C 1068). Úvahy soudu prvního stupně na str. 5 a 6 jeho rozsudku, na které poukázal i odvolací soud, zjevně nepřiměřené nejsou a proto je dovolací soud nemůže zpochybňovat. Z tohoto důvodu nebylo dovolání pro řešení této otázky připuštěno.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit; vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud ve shora uvedeném rozsahu i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)